

NORSE SECURITIES AS
Postboks 2027 Vika
0125 OSLO

VÅR REFERANSE
21/14259

DERES REFERANSE

DATO
21.12.2022

Tilsynsrapport fra tematisyn knyttet til hvitvasking og terrorfinansiering

1. INNLEDNING

Finanstilsynet har gjennomført et tematisyn i Norse Securities AS (heretter omtalt som Foretaket) knyttet til Foretakets tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, jf. lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvv.).

Finanstilsynet varslet i brev datert 4. januar 2022 en temaundersøkelse i alle norske verdipapirforetak som ikke også er bank, og ba om at foretakene i forbindelse med den årlige rapporteringen knyttet til hvitvasking og terrorfinansiering KRT-1189 vedla foretakets virksomhetsinnrettede risikovurdering (jf. hvvl. § 7), foretakets rutiner (hvv. § 8) og foretakets plan for opplæring av ansatte (jf. hvvl. § 36).

Finanstilsynet varslet i brev datert 15. mars 2022 tematisyn i Foretaket. Foretaket oversendte redegjørelser og dokumentasjon knyttet til tematisynet i brev datert 29. mars, 21. april og 4. mai 2022.

Foretaket mottok Finanstilsynets foreløpige tilsynsrapport den 3. oktober 2022. Foretaket ga sine kommentarer til Rapporten i brev datert 25. oktober 2022 (Tilsvaret).

2. VIRKSOMHETSINNRETTET RISIKOVURDERING

2.1 Rettslig utgangspunkt

Foretaket har konsesjon til å tilby investeringstjenestene som nevnt i verdipapirhandelloven (vphl.) § 2-1 (1) nr. 1, 2, 5 og 7, samt de tilknyttede tjenestene nr. 1, 3, 4, og 5 som nevnt i vphl. § 2-6 (1).

Det følger av hvvl. at rapporteringspliktige, herunder verdipapirforetak, plikter å gjennomføre tiltak for å forebygge hvitvasking og terrorfinansiering. Foretaket skal ha en risikobasert tilnærming, og skal identifisere og vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering knyttet til sin virksomhet, jf. hvvl. §§ 6 og 7.

Det fremgår av hvvl. § 7 (2) at risikovurderingen som minimum skal ta i betraktning a) egen virksomhet, herunder særlig virksomhetens art og omfang, b) virksomhetens produkter, tjenester og kundeforhold, c) type kunder og kundegrupper og d) geografiske forhold. Etter hvvl. § 7 (3) skal foretaket særskilt vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering før nye produkter og

tjenester tilbys og før ny teknologi tas i bruk. Rapporteringspliktiges risikovurderinger skal tilpasses virksomhetens art og omfang, jf. hvvl. § 7 (4). Risikovurderingene skal dokumenteres, holdes oppdatert og stilles til rådighet for tilsynsmyndigheten, jf. hvvl. § 7 (5).

Finanstilsynet uttaler i sin veileder til hvitvaskingsloven (rundskriv 8/2019 som var gjeldende på tilsynstidspunktet) at det forventes at den rapporteringspliktige benytter ressursene der den identifiserte hvitvaskings- og terrorfinansieringsrisiko er størst. Det er ikke anledning til å fravike regelverket hvis risikoen er vurdert som liten, men ressursinnsatsen kan tilpasses risikoen. Rapporteringspliktige må identifisere og forstå risikoen foretaket er eksponert for. Alle rapporteringspliktige må ha en overordnet risikovurdering, jf. hvitvaskingsloven § 7. Risikovurderingen skal identifisere og vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering tilknyttet egen virksomhet og er utgangspunktet for den rapporteringspliktiges implementering av hvitvaskingsregelverket. Risikovurderingen må dokumenteres og den overordnede risikovurderingen skal fastsettes av foretakets øverste ledelse.

Ytterligere veiledning om gjennomføringen av risikovurderinger fremgår av Finanstilsynets reviderte veileder (rundskriv 4/2022) punkt 2.2.

2.2 Finanstilsynets foreløpige vurderinger i Rapporten

Foretaket hadde ikke utarbeidet en virksomhetsinnrettede risikovurdering, men vurdering av risiko for hvitvasking inngikk i Foretakets risikoevaluering for 2021. Den viste til en risikomatrix og kort vurdering av de fire områdene nevnt i veiledningen, og ga lite innblikk i de vurderinger som lå til grunn for Foretakets konklusjoner. Dokumentasjonen fremsto som mangelfull og tilfredsstilte ikke de forventninger som Finanstilsynet beskrev i veiledningen.

Finanstilsynets foreløpige vurdering var at Foretaket ikke hadde utarbeidet en virksomhetsinnrettet risikovurdering og at Foretaket ikke kunne dokumentere en risikobasert tilnærming til hvitvasking og terrorfinansiering, jf. hvvl. §§ 6 og 7. Forsvarlig risikovurdering av virksomheten er en grunnleggende forutsetning for Foretakets arbeid med tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering.

2.3 Foretakets kommentarer i Tilsvaret

Foretaket er uenige i Finanstilsynets foreløpige vurdering og skriver at risikovurderingen omhandler områder som virksomhetens omfang, produkter og tjenester, samt geografiske forhold. Foretaket ser imidlertid at den skriftlige dokumentasjonen som ligger til grunn for foretakets vurdering kan fremstå som mangelfull. Styret vil derfor be administrasjonen om å utvide foretakets årlige risikoevaluering med en egen del som særskilt skal omhandle foretakets virksomhetsinnrettede risikovurdering, og påse at den samlede risikovurderingen tilfredsstillte forventningene i rundskrivet.

2.4 Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet tar Foretakets redegjørelse og tiltak til etterretning. Finanstilsynet finner det imidlertid kritikkverdig at Foretaket på tidspunktet for tilsynet ikke hadde tilfredsstillende dokumentasjon på virksomhetsinnrettet risikovurdering, jf. hvvl. §§ 6 og 7.

3. ORGANISERING

3.1 Rettslig utgangspunkt

Foretakets øverste ansvarlige for etterlevelse av hvitvaskingsregelverket er foretakets øverste ledelse. Det skal utpekes en person i ledelsen som skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutine ("hvitvaskingsansvarlig"), jf. hvitvaskingsloven § 8 (5).

Det følger av hvvl. § 35 at rapporteringspliktige skal gjennom internkontroll i virksomheten sørge for at hvvl. overholdes. Dersom en risikovurdering av virksomhetens omfang og art tilsier det, skal rapporteringspliktige utnevne etterlevelsansvarlig, gjennomføre skikkethetsvurderinger av ansatte og opprette en uavhengig kontroll med at virksomhetens interne rutiner overholdes.

Finanstilsynet har i sin veileder til hvitvaskingsloven (rundskriv 8/2019) uttalt at for rapporteringspliktige som har krav om andrelinjeforsvar (compliance) etter annet regelverk, er utgangspunktet at hvitvaskingsansvarlig må være plassert i førstelinjen. Finanstilsynet har i sin tilsynspraksis akseptert at verdipapirforetak har plassert ansvaret hos en operativ leder som er involvert i kundeetablering, herunder leder for oppgjørs-/administrasjonsavdeling og daglig leder i mindre foretak. I unntakstilfeller vil små foretak med begrensede ressurser kunne samle kompetansen i andrelinjen forutsatt at foretaket har en dokumentert risikobasert begrunnelse for dette, og forutsatt at andrelinjen ikke kontrollerer eget arbeid.

3.2 Finanstilsynets foreløpige vurderinger i Rapporten

Den ansvarlige for Foretakets kontrollfunksjon (Compliance Officer) var utnevnt som Foretakets hvitvaskingsansvarlige etter hvitvaskingsloven § 8 (5). Foretaket har i brev av 29. mars vist til sine egne rutiner hvor det er beskrevet at daglig leder har det overordnede ansvaret for at rutiner og regler overholdes, men at funksjonen som hvitvaskingsansvarlig til daglig ivaretas av selskapets compliance officer. Foretaket skrev videre at compliance officer er definert som ledende ansatt. Foretaket skrev i brevet at *"Når compliance officer er utpekt til å være selskapets hvitvaskingsansvarlig, så er det på bakgrunn av hans lange erfaring med kundekontroll og antihvitvaskingsarbeid (...) Han er dessuten den i selskapet som har best innsikt i gjeldende lov, forskrift og krav"*.

Videre skrev Foretaket at *"All kundekontakt hos Norse Securities foregår mellom kunde og kundens kundekontakt. Det er kundekontakt/-ansvarlig som foretar all kundekontroll og innhenter nødvendig dokumentasjon forbundet med det."*

Foretaket konkluderer med at *"Det er m.a.o. kundens kundekontakt som utfører kontrollen og de kundetiltak som er forbundet med det, og compliance officer som foretar kontroll av den dokumentasjon som foreligger. Compliance officer kontrollerer ikke seg selv."* Videre skriver Foretaket: *"All kundekontakt hos Norse Securities foregår mellom kunde og kundens kundekontakt. Det er kundekontakt/-ansvarlig som foretar all kundekontroll og innhenter nødvendig dokumentasjon forbundet med det."*

Foretaket yter en rekke ulike investeringstjenester og det er risikofaktorer forbundet med produkter, type kunder/kundegrupper og geografiske forhold, jf. hvvl. § 7 (2). Så langt Finanstilsynet kunne se, synes Foretaket i sin ovennevnte redegjørelse for compliance officers ansvar knyttet til hvitvasking

å beskrive funksjonen til en *etterlevelsesansvarlig*, jf. hvvl. § 35 (2). Dette er en andrelinje kontrollfunksjon, og det var også Finanstilsynets vurdering at virksomhetens omfang og art tilsa at Foretaket må utnevne en *etterlevelsesansvarlig*. Det var videre Finanstilsynets vurdering at virksomhetens omfang og art tilsa at Foretaket må utnevne en annen *hvitvaskingsansvarlig* enn Foretakets compliance officer. Dette er en førstelinje kontrollfunksjon jf. hvvl. § 8 (5). Etterlevelsesansvarlig og hvitvaskingsansvarlig kan ikke være samme person, for å unngå risikoene knyttet til at andrelinjen kontrollerer eget arbeid, jf. hvvl. § 8 (5).

3.3 Foretakets kommentarer i Tilsvaret

Foretaket opplyser at de på bakgrunn av den foreløpige rapporten har utnevnt en egen hvitvaskingsansvarlig og en egen etterlevelsesansvarlig.

3.4 Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet tar til etterretning at Foretaket har utnevnt en egen hvitvaskingsansvarlig og en egen etterlevelsesansvarlig.

4. OPPLÆRING

4.1 Rettslig utgangspunkt og Finanstilsynets veileder

Det følger av hvvl. § 36 at rapporteringspliktige skal sikre at ansatte og andre som utfører oppdrag for foretaket, gis opplæring slik at de er kjent med virksomhetens forpliktelser etter hvvl. og i stand til å gjenkjenne forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering. Opplæringen skal gis jevnlig slik at kunnskapen vedlikeholdes og oppdateres

Finanstilsynet har i sin veileder til hvitvaskingsloven (rundskriv 8/2019) uttalt at hva som er tilstrekkelig vil avhenge av flere forhold, herunder produkter og tjenester som tilbys, størrelse på foretaket og risikoeksponering. Opplæringen må tilpasses den enkelte ansattes ansvar, oppgaver og rolle. Finanstilsynet anser det nødvendig at nyansatte får tilstrekkelig innføring ved oppstart av arbeidsforholdet. Hvilken oppdatering som er nødvendig utover dette vil bero på rettsutvikling, nye interne rutiner, nytt risikobilde mv. Oppdateringen bør uansett skje med jevne mellomrom for å sikre vedlikehold av kunnskapen. Foretaket skal kunne dokumentere etterlevelse av opplæringsforpliktelsene. Etter Finanstilsynets syn innebærer dette at foretaket bør ha en opplæringsplan e.l., og at de kan dokumentere innhold og gjennomføring.

4.2 Finanstilsynets foreløpige vurderinger i Rapporten

Ved innsendelse av dokumentasjon 28. januar 2022 viste Foretaket til "Utdrag fra opplæringspresentasjon – Kunde/hvitvaskingskontroll – Grunnopplæring" og "Siste oppfriskningsgjennomgang" fra desember 2021. Det var ikke vedlagt noen opplæringsplan og Foretaket viste ikke til at hvitvasking og terrorfinansiering gjennomgås med nyansatte. Det fremgikk heller ikke av Foretakets rutine hvordan opplæringen var ivaretatt.

Da det forelå svært lite dokumentasjon på opplæring var det Finanstilsynets foreløpige vurdering at Foretaket ikke oppfylte kravet i hvvl. § 36.

4.3 Foretakets kommentarer i Tilsvaret

Foretaket viser til oversendt utdrag fra opplæringspresentasjon – "Kunde-/hvitvaskingskontroll – Grunnopplæring" og "siste oppfriskningsgjennomgang" og at dette er grunnopplæring som gjennomgås med nyansatte som en del av den individuelle opplæringen. I tillegg gjennomføres oppfriskningsgjennomgang, som er ment å dokumentere at Foretaket også gjennomfører opplæring og repetisjon for de ansatte, minst en gang i året. Videre opplyser Foretaket at årlig oppfriskning av regelverket er med i Foretakets årsplan for styre og ledelse.

4.4 Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet tar dokumentasjonen til orientering. Finanstilsynet påpeker at det for å kunne dokumentere etterlevelse er hensiktsmessig å både ha en konkret plan for gjennomføring og oversikt og dokumentasjon på gjennomførte aktiviteter. Finanstilsynet vil også understreke behovet for å bevisstgjøre ansatte om hvordan de kan gjenkjenne forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering

For Finanstilsynet

Roy Halvorsen
seksjonssjef

Hedvig Vold
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.